Case report / *Olgu sunumu*

HIV pozitif bir genç yetişkinde varoluşsal temelde Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulaması: Bir olgu sunumu*

Özlem ERGİN,[1] Zeynep SET[2]

ÖZ

Günümüzde en çok kullanılan yansıtmalı testlerden biri Rorschach Mürekkep Lekesi Testidir. Testin psikometrik puanlamaya dayanan ve psikanalitik yorumu dışında farklı kuramsal temellere dayanan yorumları da vardır. Bunlardan biri Rorschach testinin varoluşsal açıdan yorumlanmasıdır. Özellikle kanser hastalarıyla yapılan uygulamalarında varoluşsal temelde yorumlama örneklerine rastlanmaktadır. Bir hastalık nedeniyle ölüm riski ile karşılaşan kişilerde varoluşsal kaygıların yaşanabileceği bilinirken, kişilerin bu hastalık karşısındaki ruhsal durumunu incelemek için Rorschach testinin varoluşsal açıdan yorumlanması faydalı bilgiler sağlamaktadır. Bu bağlamda, çalışmada insan immun yetmezlik virüsü (HIV) tanısı konmuş bir genç yetişkinde varoluşsal temelde Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulamasına yer verilmiştir. ***(Anadolu Psikiyatri Derg 2020; 21(1):101-106)***

Anahtar sözcükler: *Rorschach Testi, varoluşçuluk, yansıtmalı teknikler, HIV*

Rorschach Inkblot Test implementation in young adult with HIV positive diagnosis in existential background: a case report

ABSTRACT

One of the most widely used projective test is Rorschach Inblot Test. Apart from the psychoanalytic interpretation and interpretation of the test based on psychometric scoring there are also interpretations based on different theoretical background. One of these is the interpretation of the Rorschach test from an existential perspective. There are examples of Rorschach Inkblot Test which has interpretation on existential perspective especially with cancer patient. While existential concerns may be experienced in people who are at risk of death due to an illness, interpreting the Rorschach test from an existential perspective provides useful information to examine the mental state of individuals towards this disease. Therefore, this research is about a Rorschach Inkblot Test report from an existential perspective which applied to the young adult who was diagnosed with Human Immunodeficiency Virus Infection (HIV). ***(Anatolian Journal of Psychiatry 2020; 21(1):101-106)***

Keywords: *Rorschach test, existentialism, projective techniques, HIV*

GİRİŞ

Günümüzde, dünyada en sık kullanılan yansıtmalı testlerden biri Herman Rorschach tarafından 1921 yılında geliştirilen Rorschach Mürekkep Lekesi Testidir. Testin değerlendirilmesinde ABD'de genellikle psikometrik bir puanlama sistemi kullanılırken, Fransa'da psikanalitik kurama dayanan bir puanlama ve yorumlama sisteminin ağırlıklı olarak kullanıldığı belirtilmiştir.[1]

* Bu çalışma IV. Ulusal Rorschach ve Projektif Testler Kongresi'nde (5-7 Eylül 2018) olan sözel bildiri olarak sunulmuştur.

[1] Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara
[2] Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Tekirdağ
Correspondence address / *Yazışma adresi:*
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep SET, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Tekirdağ
E-mail: zset@nku.edu.tr
Geliş tarihi: 29.04.2019, Kabul tarihi: 26.06.2019, doi: 10.5455/apd.45664

Bu iki ana yorumlama/puanlama sistemleri dışında Rorschach Mürekkep Lekesi Testinin yorumlanmasında farklı kuramsal temellere dayanan çalışmalar da vardır. Bunun bir örneği, testin varoluşsal fenomenoloji bakış açısıyla değerlendirilmesine ilişkin yenilikçi görüşleri sunan F. Minkowska-Brokman ile görülmektedir.[2]

Varoluşçu görüş, kişinin varoluşun getirileriyle yüzleşmesinden kaynaklanan çatışma üzerinde durmaktadır.[3] Varoluşun getirileri, bireyin yaratılıştan itibaren getirdiği temel kaygılarını ifade eder. Yalom, bu son kaygıları ölüm, özgürlük, yalıtım ve anlamsızlık olarak belirilmektedir.[3] Ölüm kaygısı, ölümün kaçınılmazlığının farkında olma ile var olmayı sürdürme arzusu arasındaki gerilimi anlatır. Özgürlük, bireyin kendi yaşamından, yaşam tarzından, kararlarından ve aktivitelerinden sorumlu olması durumudur. Özgürlüğün yarattığı kaygı ise 'zeminsizlikle karşı karşıya kalmamız ile zemin ve yapı için duyduğumuz arzu arasındaki çatışma' şeklinde belirtilmiştir. Varoluşçu yalıtım, 'birbirimize ne kadar yakınlaşırsak yakınlaşalım, en sonunda arada kapatılamaz bir boşluk olacağı' görüşü ile ilişkilidir ve varoluşçu çatışma, kaçınılmaz yalıtımın farkında olma ve daha büyük bir bütün olma arzusu arasındaki gerilim olarak açıklanmıştır.[3] Son olarak anlamsızlık ise, bir anlamı olmayan evrende bireyin varoluşa ve yaşama ilişkin anlam arayışı içinde olmasını göstermektedir[3]. Bununla beraber, varoluşçu psikodinamiklerin temelini oluşturan bu dört kaygı, bireylerin ruhsal durumunda önemli etkiye sahip görülmüş ve bu kaygıların klinik çalışmayla çok büyük ilişki içinde olduğu belirtilmiştir.[3] Buradan hareketle, Rorschach Mürekkep Lekesi Testinden elde edilen bulguların bu varoluşsal kaygılar ile ilişkili olarak incelenmesinin ve yorumlanmasının klinik çalışmada faydalı bilgiler sunacağı düşünülmüştür.

Kanser hastaları ile yapılan Rorschach Mürekkep Lekesi Testinin varoluşçu fenomenolojik temelde uygulamalarına rastlanmaktadır. De Castro, bedeni etkileyen kanser gibi fiziksel hastalıkların tüm varlığı etkileyeceği görüşünden yola çıkarak uygulanan ve analiz edilen bu protokollerin, kişinin varoluşuna ve hastalığına yüklediği anlamı incelemeyi amaçladığını belirtmiştir.[2] Kanser hastalarında olduğu gibi, immun yetmezlik virüsü enfeksiyonu (HIV) hastalarının da tüm varlığının bu hastalıktan etkilenebileceği görüşü ile kişinin varoluşuna, yaşamına yüklediği anlamın Rorschach Mürekkep Lekesi Testi ile varoluşsal temelde incelenmesi, ruhsal tedaviler sırasında ele alınabilecek zengin bilgiler sunacaktır. Türkiye'de, Rorschach testinin varoluşsal temeldeki değerlendirmesinin kuramsal olarak değerlendirildiği çalışmalara rastlanmış olsa da, bu konuda gerçekleştirilen bir olgu çalışmasına rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu olgu çalışmasının ruh sağlığı profesyonellerine yeni bir bakış açısı kazandırabileceği ve benzer olgularda, Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulamasının varoluşsal yorumlarına da yer verilerek terapötik süreçlerin yeniden yapılandırılabileceği düşünülmektedir.

OLGU

Ali (takma ad), 24 yaşında, üniversite son sınıf öğrencisidir. 'Yaşamdan keyif alamama, yoğun sağlık sorunları (HIV), kaygı, ölüm korkusu, aile ilişkilerinde bozulma, arkadaşlık ilişkilerinden çekilme, akademik performansta azalma' yakınmaları ile başvurmuştur.

İlk oturumda kendisini eşcinsel olarak tanımlamış, yönelimini ve HIV pozitif tanısını ailesi ile paylaşmadığını, mezuniyet ile birlikte evine döneceğini ve bu konuları ailesi ile nasıl paylaşacağı konusunda yoğun kaygı ve korkuları olduğunu belirtmiştir.

Ali'nin Rorschach Mürekkep Lekesi Testine verdiği yanıtlara ve kodlamalara aşağıda yer verilmiştir. *(Kodlamalar İkiz ve arkadaşlarının (2009) Rorschach Kodlama Kitabı 2-Yetişkin Normları referans alınarak yapılmıştır.[3])* Uygulama hastanın bilgilendirilmiş onamı alınarak yapılmıştır.

Psikogram

R: 13	F+: 1	Kob: 1	A:6	Seks: 1
G:4	F-: 3	Kan: 2	Ad:3	Sembol: 1
Gbl: 2	C'F: 1	CF: 2	H:1	Anatomi:1
D:4	ClobF: 2	C:1	(H):1	Sahneleme: 2
Dd:2	K:1	C':1	E:2	Kan:2
Dbl:1	**ŞOK:5**	**TRI: 1/3.5**	**TRI: 1/3.5**	**RC: 5/13**

KARTLAR	ANKET	KODLAMA
1. KART		
(40 saniye bekleme)		ŞOK
1. Ya sanki cadılar bayramı için kesilmiş bir balkabağı. Dahasını göremiyorum. Çok ürkütücü çünkü sevimli görünmüyor.	Buradaki boşluklardan dolayı. Balkabağı da böyle oyulur ya, o yüzden söyledim.	**1.** Gbl ClobF Sembol
2. KART		
2. Burada iki tavşan ya da iki ayı var bence. Ayağa kalkmışlar. Elleri birbirine vuruyor. İkisinin de birinin sol birinin sağ ayağı yaralı gibi kırmızı lekeden dolayı.		**2.** G Kan C A
3. KART		
3. Burada bir kedi yüzü var. Biraz yabani bir kedi. Bu kadar benim için. Niye sürekli hayvan görüyorum acaba? (Güldü)	Şurası burun deliklerine çok benziyor. Yüz hatları da kedilerin böyledir. Bunlar da kulak oyuntularını gösteriyor gibi.	**3.** Gbl F-Ad
4. KART		
Ters çevirebiliyor muyum? **4.** Burada mutasyona uğramış bir güve var bence. Çift başlı gibi (Kartı inceliyor) Kesinlikle güve. Başka bir şey olamaz bence (Güldü).	Güve vücudumda dövmesini istediğim bir hayvan aslında o yüzden güzel bence. Ya bu çok ürkütücü böceklerden çok korkuyorum ama güvenin böyle o doğal yapısı çok güzel ama bu mutasyona uğramış çift başlı gibi. Şurada kulakları oluyordu sanırım onların, şurada ağzı var, kanatları.	**4.** Dd ClobF E A
5. KART		
6. Bu da bence yarasa (Kısık sesle). Yarasa iyi bir his uyandırmaz bende genelde sevmem. Çok karanlık zaten.	Kanatları çok açık ve şurada tırnakları var gibi. Yarasalar memeli oldukları için falan tırnakları çok da güçlü oluyor, kulakları da aynı, ayakları da aynı şekilde. Bi de çok büyük kanatlı, bu kadar koyu olması iyi hissettirmiyor. Bi de yarasa da genelde kötü bir sembol olduğu için…	**6.** G C'F A
6. KART		
(40 saniye bekleme) Kartı birkaç kez çevirdi.		

7. Yani… Burada sanki böyle bir ciğer... Hani bir insanın ciğerini delip geçen kurşunlar gibi… (20 saniye kartı inceledi.) Bir de sanki o kurşun böyle şey inşanı yaralar ya da öldürür. Burası ciğer benim için ya da başka bir organ. Sanki buranın böyle o yaşayan canlı rengi dağılmış gibi. Çünkü kendisi (kurşun) daha keskin görünüyor benim için. (10 saniye bekledi) Bu baya korkunç bence (güldü). İçini delip geçmiş.	Kurşun bence burada. Bunlar da kan lekeleri ve buradan girmiş. Çünkü bu daha koyu burası daha açık. Sanki bunun tüm yaşam enerjisini almış bitirmiş gibi artık.	**7.** G Kob/C' N/Anatomi/Kan Sahneleme
7. KART		
8. Burada birbirine kavuşmaya çalışan bir eşcinsel çift görüyorum. İki erkek var. Birbirlerini öpmeye çalışıyorlar. Başlarında da ikisinin de güvercin var. Büyük kanatlı bir güvercin. Bir de nedense kaynakları ortak ama sonradan ayrılmışlar, uzaklaşmışlar birleşmeye çalışıyor gibiler bir de. Sanki bunları birbirinden ayıran da başlarındaki iki kuş gibi.	Bence adamlar burada. Aynı yerden çıkmışlar gibi, bence toprak bu. Aynı yerde doğdular belki. Ama ayrılmışlar bir mesafe girmiş. Sanki bunların sebebi de bu iki kuş gibi. Sanki onlar çekmiş onlar birbirini öpmek istiyor gibiler. Yani zoraki bir ayrılık var gibi. Muhtemelen Anadolu'da bir yer. Bu çok mutlu hissettirdi bana, bir Sezen Aksu şarkısı gibi.	**8.** G K H/A Sahneleme
8. KART		ŞOK
Yirmi saniye bekledi. **9.** Bu çok karışık. Sadece iki leopar ya da iki iguana görüyorum. Ayıramıyorum onları. Çok anlamsız bence (Güldü). Hiç anlamadım. Bir şey göremiyorum.	Yani bacakları çok küçük olduğu için aslında iguana bence. Şurasında da göz görüyor gibiyim. Burada da var aynısı zaten, ne denir, simetrik sanırım. Ama yani ortadaki renkler hiçbir anlam ifade etmiyor.	**9.** D F+ A /simetri
(Ters çevirdi) **10.** Şurası biraz nedense kadın cinsel organına benziyor.	Yani... (Güldü) Nasıl anlatayım… Çok hâkim olduğum bir şey değil ama nedense burası öyle bir kadın cinselliğini çağrıştırıyor. Pembe ve turuncunun bir arada olması belki. Bir de yani tek parçayı ikiye bölmüşler gibi olduğu için birbirini tamamlıyor, çok simetrik o yüzden sanırım. Tam birleşim noktası olmasıyla alakalı.	**10.** D FC seks/simetri
9. KART		ŞOK
Yirmi saniye bekledi. Yine çok fazla hayvan figürü görüyor gibiyim.		
11. En üstte geyik başları görüyorum, birbirilerine yüzlerini pardon sırtlarını dönmüşler. Boynuzları birbirine değiyor.	Geyikleri burda görüyorum, boynuzları birbirine temas ediyor gibi. Ama ters çevirdiğimde de bu yeşil sanırım, yeşil kısımda tam iki gergedan suratı var yine onlar da birbirine ters dönük ama boynuzları alınmış. Bu kadar.	**11.** D Kan A
12. Onun altında, ters çevirdiğimde görüyorum onları. İki tane gergedan başı var. Burunlarının üzerindeki o dişleri alınmış gibi, boynuzları alınmış gibi. Buradaki pembelikte bir şey görmüyorum.		**12.** D F-Ad
10. KART		ŞOK
Yirmi saniye. **13.** Burada renkli bir şeytan yani şeytan figürü. Boynuzlu, keçiye benzer sakallı tam olarak onu görüyor gibiyim. Boynuzları var çünkü. Sarı gözleri. Burda boynuzları var keçi boynuzu gibi çok kıvrık, gözleri, şurda burnu var, burda keçi sakalı var. Yanlarındaki desenleri bilmiyorum ama. Şurada tamamen şeytan figürü görüyorum ben.		**13.** Ddbl CF E (H)

Rorschach Mürekkep Lekesi Testi bulguları ve klinik değerlendirme

Genel olarak teste uyumlu bir şekilde başlayan Ali, test öncesi yapılan kısa görüşmede katılımcı ve istekli bir tutum sergilenmiştir. Test sırasında tüm kartlara uygun şekilde yanıt vermiş, kendini ifade becerisi yüksek olarak görülmüştür. Testte genel olarak endişe, kaygı, korku temaları ile sık karşılaşılmıştır. Test sırasında kişinin, özellikle korktuğunu ve hoşlanmadığını belirttiği yanıtların ardından güldüğü ve yanıtları gülerek sürdürdüğü gözlenmiştir. Kartları sıklıkla döndürme ve çevirme gibi hareketleri ile endişeli olduğuna ilişkin izlenim yaratmıştır.

Protokolde dış gerçekliği temsil eden yanıtların az olması ve banal yanıtların test boyunca hiçbir kart için verilmemiş olması dikkati çekmiştir. Bu durum kişinin herkes gibi olmama arzusunun baskın olabileceği olasılığını ve gerçekleri değerlendirirken mantıksal ve nesnel özelliklerden yola çıkmak yerine kendi öznel gerçekliğini ön planda tutması olasılığını akla getirmektedir. Bunun yanı sıra gerçekleri değerlendirirken duygularının ve heyecanlarının etkisi altında kaldığı söylenebilir. Ayrıca kişinin dürtüsel yönünün baskın olabileceği, ilişkilerinde haz ilkesini ön planda tutabileceğine ilişkin yanıt biçimleri gözlenmiştir. Verilen yanıtlarda sıklıkla endişe gözlenmesi nedeniyle, kişinin kaygı ve çaresizlik yaşadığı ve yansıtma düzeneğini kullandığı düşünülmektedir. Öte yandan, test sırasında hayvan yanıtlarına, insan yanıtlarından daha fazla yer verildiği gözlenmiştir. Kişinin çocuksu bir söyleme sahip olması, çocuksu bir özdeşim kurduğunu düşündürmektedir.

Verilen yanıtların içeriği incelendiğinde kişinin yoğun kaygı yaşadığı, bedensel bütünlüğün tehdit altında hissedilmesi, zarar görme korkularının olduğu düşünülmektedir. Ayrıca cinsel sorunlar ve dürtülerin kontrolü ile ilgili problem yaşama olasılığı düşünülmüştür.

Kişinin annesel imgeye ve ilk dönem ilişkilerine yönelik olan kart karşısında şok yaşadığı gözlenmiştir. Annesel imgeye karşı olumsuz tutum gösterdiği, kartı ürkütücü olarak belirttiği dikkati çekmiştir. Duyguların ön planda olduğu kartlarda 'yaralı hayvanlar' ifade ederek depresif bir tutum çizmiş, nesne ilişkileri ile ilişki olan karta 'yabani kedi' yanıtı ile zarar görme endişelerini akla getirmiştir. Üst benlik-otorite ve babasal imgeye ilişkin yanıtların verildiği kartta, iki ayrı düşünce ortaya konmuştur. İçsel dünyada otoritenin hem hayran kalınan bir figür olduğu, hem de korkunç, çirkin bir imge olduğu düşüncesini göstermektedir. Öte yandan, kişinin 'kurşun ile parçalanmış ciğer, kan lekeleri, yaşam enerjisi tükenmiş organ' yanıtları depresif durumunu anlatmaktadır. Kimlik algısına yönelik olan kartta olumsuz duyguların egemen olduğu görülmektedir. Anne ve kadınlık imgelerine ilişkin yanıtların beklendiği kartlarda, 'eşcinsel erkekler', 'boynuzu alınmış gergedan' ifadelerine yer verilmiştir. Erkek kimliğine ilişkin korku ve reddedici tutum dikkati çekmekte, aynı zamanda sembolik kastrasyon görülmektedir. Dış dünyaya ilişkin yanıtların gözlendiği kartlarda önce bastırmanın egemen olduğu, daha sonra çiğ yanıt olarak 'kadın cinsel organı' ifadesinin kullanıldığı gözlenmiştir. Bu durum kişinin kullandığı bastırma düzeneğinin işe yaramadığını göstermektedir. Test sonunda kişinin zarar görme ve korku temalarını içeren tümgüçlü bir 'şeytan figürü' tanımladığı görülmüştür.

Özetle, kişinin test sırasında zarar görme, ceza görme, yetersizlik, suçluluk ve başarısızlık temalarına sıklıkla yer verdiği, fobik endişeler taşıdığı görülmüştür. Kişinin hem bastırma gibi nevrotik savunmaları, hem de bölme gibi psikotik savunmaları kullandığı ve gerçeklik ile bağının kopmadığı görülmüştür. Bununla birlikte, yapılan değerlendirme sonucunda kişinin nevrotik düzeyde bir sınır problemi yaşadığı düşünülmüştür.

Test bulgularının varoluşsal yorumu

Kanser hastalarında varoluşsal temelde Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulamasında bedene uyumsuzluk hissi veren 'kedi yüzü, ancak vücudu ile uyumlu değil' gibi yanıtların sık kullanıldığı belirtilmiştir.[2] Bedene yapılan bu yüklemeler, beden hakkındaki sıkıntıları belirtmenin bir yolu olarak anlaşılabilir. Bedene ilişkin verilen her yanıt ölüm, acı çekme veya olası bedensel dönüşümlerle ilgili bir anlamı temsil edebilir.[5] 'Bozuk' ve 'garip' beden yanıtları hastalık ve hastalık karşındaki bedene ne olduğu algısını gösterebilmektedir. Ali'nin protokolü incelendiğinde, bedene uyumsuzluk hissi veren yanıtların olduğu görülmektedir. Örneğin, 'mutasyona uğramış güve' (4. kart).

Yedinci ve onuncu kartın hastalarda yüksek bir çatışma indeksi gösterdiği belirtilmiştir.[2] Ali de, en sevdiği kartı 7. kart, en sevmediği kartı 10. kart olarak belirtmiştir. Yedinci kart hareket tepkilerinin analiz edilmesinde kullanıldığında, tepkilerdeki pasif hareket hastalığa karşı pasif bir tutumu belirtebilirken, kişinin hastalık karışındaki çaresizlik duygularını da simgeliyor olabilir. Benzer şekilde Ali, 7. kartta pasif bir hareket (kavuşmaya çalışmak, öpmeye çalışmak) belirtmiştir. Protokoldeki F+ ve F- yanıtları ise kişinin bedensel sınırlılığını ve ölümle ilişkisini yansıt-

maktadır.[6] Kişinin sahip olduğu sınırlılıklara rağmen bunu esnetebilmesi ve anlam üretebilmesi hastalık ile olumlu bir başa çıkma olarak görülür. Ali'nin protokolü incelendiğinde, F+ oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ali'nin hastalık sonrası olumlu baş etme stratejilerini kullanmadığı/kullanamadığı, hastalık karşısında pasif bir tutum gösterdiği, protokol ile uyumlu olarak ilk görüşme sırasında elde edilen bilgiler arasındadır.

HIV hastalığı ile psikiyatrik bozuklukların komorbid olarak ortaya çıkma olasılıklarını artırdığı, depresyonun görülme olasılığının yüksek olduğu belirtilmiştir.[7] Rorscach protokollerinde siyah renge duyarlılık ve tepki, depresif çağrışımları düşündürmektedir. Ali'nin protokolü incelendiğinde, 5. ve 6. kartta 'koyuluk/siyahlık' belirtilmiştir, bu durum hastalık sonrası söz konusu olabilecek depresif duygulanım olasılığını düşündürmektedir.

İkinci, üçüncü ve yedinci kartlara verilen yanıtların kişinin varoluşsal yalnızlığı ile nasıl başa çıktığını göstermek için kullanılabileceği belirtilmiştir.[6] Ali'nin protokolünde 2. kartta 'yaralı hayvanlar', 3. kartta 'yabani kedi' ve 7. kartta 'birbirlerinden ayrılmış/uzaklamış çift' yanıtları verdiği görülmektedir. Bu yanıtlara göre, Ali'nin hastalık karşısında zarar görme endişesi ve ayrılık anksiyetesi yaşadığı düşünülebilir. Benzer şekilde Clob yanıtlarının ontolojik güvensizlik, sınırların ihlal edilmesi ve çökmeye ilişkin derin korkuyu gösterebileceği belirtilmiştir.[6] Protokolde iki Clob yanıtı olan Ali, uygulama boyunca test maddeleri karşısında sıklıkla korktuğunu, endişelendiğini ve ürktüğünü belirtmiştir.

TARTIŞMA

Çoğu zaman reddedilmeye çalışılan ölüm ve varoluşsal yalnızlık birbirleriyle etkileşim içindedir. HIV enfeksiyonu tanısı konup ölüm riski ile karşı karşıya kalan kişilerde bu durumun normalden fazla ortaya çıkması beklenir.[8] Kişinin içinde bulunduğu bu durumu algılayışını incelemek için yansıtmalı testlere başvurulması oldukça kullanışlıdır. Bir yansıtmalı test olarak Rorschach Mürekkep Lekesi Testi, analitik yorumunun yanı sıra varoluşsal yorumuyla da HIV gibi varoluşu sarsan ve ölüme ilişkin düşünceleri aktifleştiren fiziksel patolojilere sahip kişilerde, kişinin hastalık karşısındaki tutumunu, düşüncelerini, davranışlarını ve hastalığı algılayışını anlamada faydalı görülmektedir. Sunulan olguda görüldüğü gibi, Rorschach Mürekkep Lekesi Testinin yorumlamasında yapılan çeşitli varoluşsal açıklamalar testin yorumunu zenginleştirmiş, kişinin HIV tanısına ilişkin düşüncelerine daha derin bir kavrayış sunmuştur.

KAYNAKLAR

1. *İkiz T. Rorschach Testi Psikanalitik Yorum Kodlama ve Uygulamalar. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2017.*
2. *Signorelli S. Cancer and Rorschach from an existential perspective. Existential Analysis 2015; 26(1):70-85.*
3. *Yalom ID. Vaoluşçu Terapi. Z Babayiğit (Çev.) İstanbul: Pegasus Yayınları, 1980.*
4. *İkiz T, Atak İ, Düşgör B, Zabcı N. Rorschach Kodlama Kitabı 2: Yetişkin Normları. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2009.*
5. *Signorelli S. El paciente con cáncer. Abordaje Existencial. Primeras Jornadas Universitarias Interfacultades de Psicooncología, 2011.*
6. *Dinçer M. Rorschach testinin varoluşsal boyutlarının irdelenmesi. Yansıtma 2013; 19.*
7. *Stober DR, Schwartz JAJ, McDaniel JS. Depression and HIV disease: prevalence, correlates and treatment. Psych Annals 1997; 27(5): 372-377.*
8. *Mayers AM, Svartberg M. Existential loneliness: a review of the concept, its psychosocial precipitants and psychotherapeutic implications for HIV-infected women. Br J Med Psychol 2001; 74:539-553.*